

ԻՌԻՔԵՆ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ՀԱՅՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ՄԵՐ ԹԵՄԵՐԸ

Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի և Ամենայն Հայոց Հայրապետության փոխհարաբերությունը մեր թեմերի հետ Հայ Եկեղեցու կենսորոնական խնդիրներից մեկն է։ Այդ փոխհարաբերությամբ է բնորոշվում մեր եկեղեցական միասնությունը։

Մեր թեմական պատգամավորական ժողովները, թեմական խորհուրդները և հոգաբարձությունները իրենց առաջնություններով կազմում են մեր եկեղեցական միասնականության շղթայի օղակները, որոնք կոչված են կենդանի կապ պահպանել Մայր Աթոռի հետ, լուծելու համար այն կնճռոտ և դժվարին հարցերը, որոնք երբեմն կարող են ծառանալ մեր եկեղեցական-կրոնական գործունեության առաջ, Միաժամանակ նրանք կոչված են տեղերում անվթար և անաղարտ պահպանելու և զարգացնելու մեր եկեղեցական միասնությունը, լուծել տեղական բնույթ ունեցող հարցերը, աշխույժ ու հետաքրքրություն ստեղծելու եկեղեցու շուրջը, պահպանելով մեր Եկեղեցու սահմանադրությունը և դրանից ի վեր որսագործված ազգային-եկեղեցական ավանդները, ստանալով պատշաճ անօրինություններ Մայր Աթոռից և նրա Գահակալից։

Բնականորեն այս բոլորից բխում են փոխադարձ կապի պահպանումը Մայր Աթոռի և նրա Գահակալի հետ, պետք եղած ցուցումներն ու հրահանգները ստանալու համար, որպեսզի թեմական մարմինները ի վիճակի լինեն պահպանելու դավանաբանական, ժիսային, պաշտամունքային և եկեղեցական կարգապահությունը և օրինապահությունը վերաբերող օրենքներն ու կանոնները բոլոր Հայաստանյայց Եկեղեցու սահմանադրության և ըստ ամենայնի կարողանան պահել նաև սրանց միօրինակությունը բոլոր թեմերում և եկեղեցիներում, մի հույժ կարևոր

հանգամանք, որ դրանից ի վեր զորավոր է հանդիսացել Հայ Եկեղեցու կրոնական կերպարի անաղարտ պահպանմանը և նրա յուրահատուկ, ինքնուրույն գոյությանը։

Հայ Եկեղեցու եկեղեցական միասնականության այսպիսի կոռ կազմակերպվածությունը, որ պահպանվել է և կարող է պահպանվել միայն Հայոց Հայրապետի և մեր թեմական առաջնությունների և խորհուրդների փոխադարձ, աշխույժ և կենդանի փոխհարաբերությամբ, հենարան է եղել նաև մեր ազգի միասնականության, մեր լեզվի, մշակույթի, արվեստի ու դրականության պահպանմանը և զարգացմանը։

Պատմական այս արժեքավորումն ինքնին արժեքավորում է Մայր Աթոռի և նրա Գահակալի, նույնպես և մեր թեմական առաջնությունների գործունեությունը։

Ակներև է խնդրի լրջությունը, քանի որ այսպիսի փոխհարաբերությամբ է ստեղծվել մեր Եկեղեցու կենսունակությունը, նրա միասնականությունը և նրա դարավոր գոյությունը։

Մեր եկեղեցական միասնականությունը պատմական նշանակություն է ստանում նաև այն ուսականից, որ այն հետապնդում է զարգացնել մեր ժողովրդի կրոնա-քառյակական հասկացողությունները, պահպանել նրա ոգին ու կերպարը և նրա հայրենի ավանդություններն ու սովորույթները։

Այս հանգամանքն իսկ առաջադրել է եկեղեցական միասնության անկուտակյական ինույթը։

Եվ այս երևույթը խիստ նշանակալից է հայության համար, այն կողմնորոշում է և ուղիղորդում մեր Եկեղեցու կերպարը, պնդելով նրան քաղաքական և կուսակցական պայքարներից ու ազդեցություններից, Այդպիսով իսկ Եկեղեցին արդարացնում է իր կոչումն ու դերը, ծառայելով ժողովրդին առանց խառնակալության և առանց թեքումների։

րի: Եվ եկեղեցին դառնում է համարեն ուղ-
ղային-ժողովրդական, որով և խրքին հա-
րավորություններ են ստեղծվում Հայության
կրթական-եկեղեցական ազատ և անկախ
գործունեության համար:

Այս լուրջ և պատմական նշանակություն
ունեցող խնդիրը հրքեր չի վրիպել մեր ի-
մաստուն Հայրապետի՝ Տ. Տ. Գեորգ Զ. մե-
ծադարձ կաթողիկոսի տեսողությունից:

Վեհափառ Հայրապետը իր կոչերում և
հորդորներում, իր սրբատառ կոնդակներում
ու թարգմենրում բազմիցս նշել է և խրատել,
իր ժողովրդին՝ Հայ եկեղեցին հեռու պահել
թաղաքական գործունեությունից և կուսակ-
ցական ազդեցություններից, լայն լինել և
լայն մնալ օտար երկրների իրավակարգի և
վարչակարգի հանդեպ, քանի որ հակառակ
դիրքավորումը երբեք չի գույություն ունի
եկեղեցական միասնականությունից զուգահե-
րի հետ, այլ, բնդհակառակը, այն կաթարի
ժողովրդի համար անհրաժեշտ ու կարևոր
աղբ միասնականությունը, և կարող է ստեղ-
ծել մեր եկեղեցու և ժողովրդի համար նո-
րանոր դավարություններ ու կնճիռներ:

Այս տեսակետից երևում էր, որ Համազ-
դային վերջին ժողովում մեր եկեղեցու
թարգմանություն հայերը, Մեծի Տանն Կիլի-
կիո Ենդեազարդ կաթողիկոս Տ. Տ. Գարե-
գին Ա.Ը., կուսակառուցողական և նրուսադեմի
պատրիարքները և բոլոր թեմակալ առաջ-
նորդները աննկարապղծելի խոնդավառու-
թյամբ ողջունեցին եկեղեցական և ազգային
միասնականության գաղափարները և հա-
մազգային ժողովում իրենց միաբան գործու-
նեությունը կենսագործեցին այն Համազգա-
յին ժողովը փոթորկալի ծափահարությունի-
րով և սիրալից զգացմունքներով դիմավորեց
Մայր Աթոռի շուրջն ստեղծված համերաշ-
խությունն ու խանդավառությունը: Եվ այն
նշանավորվեց Ամենայն Հայոց Հայրապետ
Տ. Տ. Գեորգ Զ. կաթողիկոսի և Գերագույն
Հոգևոր Խորհրդի ընտրությամբ:

Միասնության գաղափարը ողջունեցին
հաև մեր բոլոր թեմերը, թեմական կազմա-
կերպությունները, առաջնորդները և հոգևոր
պապը Այն սգևորության նոր ալիք առաջա-
ցրեց հայ հավատացյալների սրտերում, հա-
րապնդվեց Հայ եկեղեցու դիրքը և հոգևոր
կյանքի պալատը արշալույսներ ցայացին
Հայ եկեղեցու երկնակամարում:

Այս համատարած ոգևորությունը նորա-
նոր խանդավառությունների և գործունեու-
թյան մղեց մեր եկեղեցիներին և համայնքե-
րին, որոնք իրենց լուրջ արտահայտությու-
նները պատն ինքուղթի օրերին, թեմերի գոր-
ծունեությունը և տեղական խնդիրների և
աշխատանքների կատարումը նոր թափ ստա-
ցան: Մեր ժողովրդի հասարակական կազ-
մակերպվածությունը և դաստիարակվածներ
Հայ եկեղեցու ղեկավարությամբ մտավ նոր
և առողջ հունի մեջ:

Համատարած այս ոգևորության և եռուգե-
րի մեջ լացառություն չկազմեցին հաև թե-
րացումները: Որոշ թեմեր եկեղեցական
միասնության անհրաժեշտությունը լիակա-
տար չլսմունքով հեռանալով, ժամանակին
լուրարկեցին իրենց գործունեության հաշվե-
տվությունները կամ այն ուղարկեցին խիստ
ուշացումներով, չկատարեցին հաև իրենց
հանձնառությունները: Մայր Աթոռի և Հո-
գևոր Հեմարանի հանդեպ, թուլացրին Մայր
Աթոռի և նրա Գահակալի հետ ունեցած
փոխհարաբերության կապը, որով և փոխ-
հարաբերության հարցը պատահական բնույթ
ստացավ— մի երևույթ, որ երբեք հա-
մատեղելի չէ մեր կրոնական-եկեղեցական
բմրեումների, մեր եկեղեցական սահմանա-
դրության և մեր նախնայաց ավունդների հետ:
Այն համատեղելի չէ հաև հայ հավատաց-
յալի և հայ ժողովրդի ոգու ու տրամադրու-
թյունների հետ: Որոշ թեմեր կլանվեցին տե-
ղական հոգսերով ու պալքարներով, մոռա-
ցության տալով հիմնականը՝ եկեղեցական
միասնությունը, որ հայ ժողովրդի և եկեղե-
ցու ողնաշարն է:

Մայր Աթոռի հետ կանոնավոր փոխհա-
րաբերություն պահանջելու հարցը մեր եկե-
ղեցու և ժողովրդի համար առաջնահերթ և
կենտրոնական հարց է, այն կապված է իու-
շր, համազգային նշանակություն ունե-
ցող խնդիրների հետ, քանի որ եկեղեցական
միասնությամբ միայն հնարավոր է անվթար
և անաղարտ պահել Հայ եկեղեցու կերպարն
ու ոգին, քանի որ պատրիքի և դիտակցակա-
նության լրիվ բմրեումը Մայր Աթոռի հետ՝
կարող է որակավորել և արժեքավորել մեր
թեմերի գործունեությունը: Այս հանգամանքն
է, որ նոր վերելքի վրա պիտի դնե մեր
եկեղեցին, այս է, որ մեր հաջողությունները
պիտի կրկնապատկի և զերծ պահի մեզ
սայթաքումներից ու սխալներից:

